

ABSTRAKT

Předkládaná diplomová práce se zabývá fenoménem klaunství. Tento jev lze nahlížet z různých pozic, a pojednávat o něm různými způsoby. Daná perspektiva vždy závisí na teoretických východiscích a metodologických nástrojích. Důležitou úlohu hraje rovněž pojmový aparát. Vzhledem k tomu, že si tato diplomová práce klade za cíl reflektovat relativní charakter pozic, ze kterých lze fenomén klaunství nahlížet, rozhodla jsem se zvolit si pro své zkoumání jakožto metodu diskursivní analýzu, konkrétně analýzu *bachtinovskou*.

Teoretické pozadí mému zkoumání poskytly teorie a koncepce Michaila Bachtina (*dialogismus, heteroglosie, řečové žánry*) a také teorie *intertextuality* Julie Kristevy (kterou formulovala právě s ohledem na bachtinové myšlení). Mezi ústřední pojmy, o které se tato práce opírá, patří též pojem *transgrese*, na který se váže předpoklad, že právě princip transgrese představuje nosný rys klaunství.

Diplomová práce předkládá konfrontaci dvou odlišných přístupů k fenoménu klaunství. První přístup reprezentuje strukturalistická pozice v podání koncepce Paula Bouissaca. Bouissac popisuje klaunství jako abstraktní systém, relativně statický a uzavřený kód, který je tvořen stabilizovaným souborem znaků. Bouissac koncipuje klaunství jako fenomén pevně uzavřený do struktury cirkusu. Třebaže je dle autora pro klaunství charakteristická transgrese, jedná se o transgresi limitovanou, která nepřesahuje hranice cirkusu. Překročení těchto hranic patří k jednomu z cílů této práce.

Druhý (alternativní) přístup nahlíží klaunství jako dynamický fenomén, který je zapleten v intertextuální síti sociálního a kulturního univerza. Ráda bych ukázala, že topos klaunství patří do širšího socio-kulturního kontextu a neomezuje se na strukturu cirkusu. Jak již bylo zmíněno výše, klaunství je v této části analyzováno a interpretováno ve světle intertextuality a koncepce dialogismu. Pro demonstraci klaunství v mimo-cirkusovém kontextu slouží jako praktická ukázka pojednání o dramatu Samuela Becketta – *Čekání na Godota*. Vztah tohoto dramatu k tradičním cirkusovým stereotypům klaunství, důsledky této vazby, interpretace dramatu na pozadí teorie transgrese, vazba mezi klaunstvím a žánrem absurdního divadla – to vše je náplní kapitol pokoušející se o nahlédnutí a interpretaci klaunství z hlediska intertextuality.